

לח:

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא

עין משפט
ר מצוה

יח א ב מ"י מ"ד מ"ה
מטמא משכב וטמא
הכלי י'
יח ג מ"י מ"ה מ"ה
מטמא הכלי י'
עין מ' טו"ע ט"ע פ'
קפ:

מוסף רש"י

דקאמרה מואב. משמע
מלכי (נ"ר כ"ג). דקאמרה
בן עמי. גלשון נקיה
הוא. דלא להטא להרע
דמלכיה נפחיה. ואל תהיה
אל תצורם ואל תהיה
בם. ומלך מלכי נהו
מלחמה. שעת מלחמה
לפניה לא לעבד לה. ולא
עוד אלא לטול נכרה
דקרייה מואב הנכרי
דקרייה דכתיב וטמא
לפי ונכערה מלכי וטמא
עמו (שם). ודכתיב גרי
אירוח הן. דמלכי נכרי
מלכיה וישראל ה' כהם
האירוח. ומגדיר דכתיב
הם. בבלת שומרון
ויבנות (ד"ר). והרי הם
מכריס נגורים (מסורה)
הם. כל הכהנים.
שנמלא נגורים (בבבית)
הם. הבאים מרקס
טוריה. שכן עמרי
ככיס דמן טור וזה
(נ"ר). לפי שאלו על טמא
טור ככיס (בבבית כ"ג).
מפני שהן גרים. דמן
מטמא (שם). דמן טמא
(ד"ר). וטעמים. שכן
מגדיר דמן כמלחמה. על
מלחמה. שכן על פי
שטחיהם. וישראלים
הם (בבבית כ"ג). מביין
שנמלא נגורים. שכן
דכתיב הם. וטמא. שלא
נחשדו. ומכאן אמת
(ד"ר). גרי אמת הן.
ממלכת גרים נגורים היו
ומכאן הכתוב (מסורה)
(שם). דמן טמא (נדה)
(נ"ר). שיש להם קנס.
אם אמת הם וטמא
לאכיה חמשים כסף כדכתיב
(דכ"ר כ"ג). וכן הכתוב
הטוב ור' (בבבית כ"ג).
הוא על הממלכה.
ואפי' דלא קריין כיה
ולו היתה אמת. אפי' לא
היה י' לה קנס (שם)
(א"ר). ועל הנתינה. מן
הנגזרים והוא אמת
לוקח דוד גור עליהם
דלא כדאמרינן (שם).
ועל ש' ויחנס הישע
חשדו מלך ויחנס מלך
וגר (יחשע ט' ק"ר). ועל
מלכיהם (בבבית כ"ג). ועל
הבבית. קפד גרי אמת
הן וקפד נגור לא תחתן
בם (שם). וי' חס' שם.

מואב ובגדאשית רבה סוף פרשת ואל קאמר דכשלה דוד יואב אל ארס נהרים ואל ארס נוכה פגע במואבים ובקש לאכדס והביאו לו אקטורלות שלהם אל חצר את מואב והשיב דוד שהם פירלו גדר תחילה דכתיב וישלח מלאכים אל כלעס בן בעור משמע שמלכותה שעה הותרו ויורין ר"י דדחיה בעלמא השיב וקרא דשופטים (שם) וישלח אל כלעס בן בעור מואב היה רוצה להביא (שם) (לכס) תשובה) מפני חילול השם אפי' שעל אדומים מימי קרא דקנלה ויאסוף אליו בני עמון ועמלק וילך (שם) (א"ר) את ישראל וירשו את עיר התמרים מ"מ כל זמן דמשכת דכרי מורה נחל ליה לחמור:

מואבים עצמן לא כל שכן.
וא"מ תינת מואב
לדומי ועמון מאי איכא למימר וי"ל
לדאטריך לאסור בהן אנגריא שהיו
מואבים דאנגריא היה עושה שלא
בשום ואפי' שמוכר ב' פרידות
על עמון לא לאטריך אלא משום
מואב: **לעולם יקדים אדם**
לדבר בצורה. לשם מלחמה נכחונו
דלמא נפרק מי שאלמ הרני מיר
ושמע חנינו ואמר ואני (מיר דף כ"ג).
גרי אריות הן. ואפי' דפסקין
בסוף פ"ק דיבמות (דף ט"ו).
הלה (א) דגרי אמת כולן הני מיני
היכא שמגדירם לגמרי אלא גרי
אריות דהכא לא נגמרי לגמרי דכתיב
קרא את ה' היו יראין ואת אלהיהם
היו עובדין ומ"ד גרי אמת סבר
לנפקו נגמרי לגמרי:

וחכמים מטהרים. שכן עמרי
הנדה (נדה ט"ו) פריך
אז דישאל מטהרין דמאן מטמו ומשמ
מכין ישראל ומכין הכותים כמדריהם
טמאים לבי' דכותים גרי אמת הן
והנמלאים בערי ישראל טהורין שלא
נחשדו על כמיהם ואנשוי מלגני
לו והנמלאים בערי הכותים ר"מ
מטמא נחשדו על כמיהם וחכמים
מטהרים דלא נחשדו:

על הנתינה. ככתובת פרכי'
לדאטריך לאשמועינן שיש
לכס קנס אפי' שדוד גור עליהם
והקשה ר"מ דמדאורייתא אפי' רצא
כלאו דלא תחתן כדמסיק רצא
כ"י הערל (בימות דף ט"ו) דנגיותן
לית להו חמנות וכי מגדיר אית להו
חמנות ובפרק אלו הן הלוקין (מכות
א) קחשיב נתינה ופסח נתינה
דקניי כלל מקום היינו בגיורת
שיש לה קנס ומפסי בה קדושין
ובפרק יש מותרות (בימות פה) משמע
נמי דנתינה דאורייתא דלמר ממורת
ונתינה איכא בינייהו למ"ד דאורייתא
הא נמי דאורייתא ובריש אלו נערות
(מכות דף ט"ו) גבי פלוגתא דשמעון
התימני ור"ש בן מנסיא ואור"ח דדוד

לא גור עליהם אלא שצדור אכל מדאורייתא אפי' רצא בקהל מלא
תחתן בם ובריש אלו נערות ראו להאריך בזה יותר:

ועל הבבית. סוגיא דשמעון מוכחא דקסבר גרי אמת הן וא"מ
א"י מה חידוש לומר שיש להם קנס וכי תימא משום דאמר רבה בפרק עשרה יוחסין (קדושין דף ט"ו) ממור מלחמות ומלחמת איש
נמערבו בהן מירשא משום ליה דיש להן קנס ואפי' ודא ממור וי"ל דהיא גופה קמ"ל דגרי אמת הן דאם היו גרי
אריות לא היו להן קנס וא"מ ולרצא דאמר בפרק עשרה יוחסין (שם) דעבד ושפחה נמערבו בהן אמאי יש להן קנס נמא לה אימי
רציה ללא שפחה את ושקול דהא שפחה אין לה קנס כדמוכח בלא נערות (מכות ד' ט"ו). ועל כרחק לאו מטעם שהיא בחוקת
בעולה אין לה קנס כדאמרינן בירושלמי דשפחה אפילו משומרת אין לה קנס ואפי' דרובין לאו שפחה ניערה מ"מ תשקה לשמואל דאמר
אין הולכין בממון אחר הרוב וי"ל משום דכל חדא מוקמינן לה בחוקת אחיה שהשפחות נמערבו בהן ונשאו לכותים אף על גב דלרצא
פסלו כותים משום אסור שפחה ולא בחוקת אביהן מ"מ לענין קנס לא תחשבינן להו כשפחה אלא חוטא נשכר
ואף על גב דנקט רצא עבד ושפחה לאו דוקא לפי מה שפירש שהשפחות נשאו לכותים והכותים לעבד ואם כן משום עבד אין
לפוסלן דנכרי ועבד הלא על בת ישראל הולד כשר: ד"ג נקוט. מדרינן לדרינן נמי היו מלי למיפקר דמורו רננן דקניסין
לכו דקמני שור של ישראל שנגח שור של כותי פטור אלא משום דקמני רבי מאיר פריך מרבי מאיר ארבי מאיר:

מואבים עצמן לא כל שכן אמר לו הקב"ה לא כשעלחה על דעתך עלתה על דעתי שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהן רוח המואביה ונעמה העמונית והלא דברים ק"ו ומה בשביל שתי פרידות טובות חס הקב"ה על ב' אומות גדולות ולא החריב בתו של רבי אם כשרה היא וראויה היא לצאת ממנה דבר טוב על אחת כמה וכמה דהוה חיה (א) אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה אפילו שכר שיחה נאה דאילו בכירה דקאמרה מואב אמר לו הקב"ה למשה יאל חצד את מואב ואל תתגר בהם מלחמה מלחמה הוא דלא הא אנגריא עבד בהו צעירה דקאמרה בן עמי א"ל הקב"ה למשה: וקרבת מול בני עמון אל תצורם ואל תתגר בהם כלל דאפילו אנגריא לא תעבד בהו (א) אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יהושע בן קרחה לעולם יקדים אדם לדבר מצוה שבשביל לילה אחת שקדמתה בכירה לצעירה קדמתה ארבע דורות לישראל עובד ישי ודוד ושלמה ואילו צעירה עד רחבעם דכתיב יושם אמו נעמה העמונית ת"ל שור של ישראל שנגח * שור של כותי פטור ושל כותי שנגח שור של ישראל תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם ר"מ אומר שור של ישראל שנגח שור של כותי פטור ושל כותי שנגח שור של ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם למימרא דסבר ר"מ יכותים גרי אריות הן ורמיניה דאכל הבתמים הבאים מרקס טהורים רבי יהודה מטמא מפני שהן גרים וטועים מבין הנכרים טהורים מבין ישראל ומבין הכותים ר"מ מטמא וחכמים ימטהרין שלא נחשדו (ישראל) על כתימיהן אלמא קסבר ר"מ כותים גרי אמת הם א"ר אבהו קנס הוא שקנס ר"מ בממונם שלא יטמאו בהם מתיב רבי יורא (א) ואלו נערות שיש להם קנס הבא על הממורת ועל הנתינה ועל הכותית ואי ס"ד קנס ר' מאיר בממונם ה"ל נקוטם כרי שלא יטמאו בהן אמר אביי כרי שלא

מגזיעים אותם עד שיכנסו. אלמא גרי אמת הן: קנס

אלמא גרי אמת הן: קנס

מסורת הש"ס

(א) מיר כ"ג: הוריות י'
(ב) מיר כ"ג: הוריות י'
(ג) וימות מ' קדושין פה:
סנהדרין פה: מולין ג' נדה
ט"ו: (ד) בימות ט"ו: נדה ט'
(ה) מסורה מ"ד: (ו) מכות
י"א: ט"ו: (ז) כ"א: (ח) מסורה,
(ט) רש"י

תורה אור השלם

1. ויאמר ה' אלי אל
חצר את מואב ואל
התגר בהם מלחמה כי לא
אמין לך פאטרו יקשה כי
לכני לוח נחתי את ער
דברים ב ט
יקשה
2. וקרבת מול בני עמון
אל תצורם ואל תתגר בהם
כי לא אמת מארץ בני
עמון לך יקשה כי לכני
לוח נחתי יקשה
דברים ב יט
3. ורחבעם בן שלמה
קלך ביהודה בן ארבעים
ואחת שנה רחבעם
במלכו ושבע עשרה
שנה קלך בירושלם
העיר אשר בנה ל' לשות
את שמו שם מלך שבטי
ישראל ושם אמו נקמה
הקנענית
מלכים א ד כ

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה גרי וסי'
הלה דכתיב גרי אמת
ה"מ:

גליון הש"ס

נ"פ שור של כותי פטור.
נ"פ סנהדרין דף פ"ג
נ"פ ד"ה וזוהי כפחל:

